

BIBLIOTECA „ALEXANDRU ȘI ARISTIA AMAN“

La 21 decembrie 1908 are loc inaugurarea oficială a *Fundației Alexandru și Aristia Aman*, moment festiv care s-a desfășurat în prezența distinsului cărturar Spiru Haret, marele reformator al școlii românești, ministrul Instrucțiunii Publice și al Cultelor, prezent la Craiova cu prilejul conferințelor profesorilor secundari.

Astfel, Primăria orașului Craiova, ca legatară universală, a executat dorințele celor două suflete nobile – *Alexandru și Aristia Aman*, oameni de înaltă ținută patriotică, care au știut că o bibliotecă înaltă prestigiul orașului prin lumina pe care o revarsă asupra locuitorilor lui. După câțiva ani de pregătiri și amenajări s-au pus bazele unei noi instituții: *Fundația Alexandru și Aristia Aman*, așezământ cultural de durată care a intrat în conștiința a numeroase generații.

Regulamentul de funcționare a fost supus aprobării Consiliului Comunei Urbane Craiova în ședința din 15 noiembrie 1908, condusă de primarul orașului C.M. Ciocazan și a fost aprobat în unanimitate de membrii Consiliului.¹ Biblioteca Fundației care cuprindea cărțile rămase de la testatori, dar și cele cumpărate între timp sau provenite din donații, cuprindea trei secțiuni: a) cărți; b) manuscrise și documente; c) stampe, hărți și atlase geografice, planuri și colecțiuni de muzică.

Regulamentul bazat pe o concepție modernă, cuprindea informații referitoare la administrarea Fundației de către director și bibliotecari, conducerea instituției cu sarcini precise pentru consiliul de administrație și director, prevedea norme biblioteconomice, unele valabile și azi precum prelucrarea imediată și corectă a cărților, redactarea fișelor pentru cataloage, păstrarea și circulația în cele mai bune condiții a publicațiilor, un sistem de informare bine ordonat, îmbogățirea colecțiilor

cu cărți din toate domeniile de activitate, program adecvat de funcționare pentru cititori.

Fiecare carte a bibliotecii trebuia să fie șampilată cu însemnele instituției *Biblioteca Aman Craiova*, având în interiorul ștampei un număr de ordine care era și cota de format a publicației respective.

Pentru informarea publicului, biblioteca trebuia să aibă trei cataloage, două pe fișe, *alfabetic și de specialități* și al treilea *un registru de intrare-inventar*.

Fiind o bibliotecă publică, era accesibilă locuitorilor orașului, excluși fiind numai copiii până la vârsta de 14 ani, iar pentru adulți erau precizate reguli ce stabileau accesul în sala de lectură, împrumutul cărților, păstrarea și recuperarea cărților. „*Orice carte se va da numai în baza unui buletin de cerere luat de pe masa bibliotecarului, sau care vor fi depuse pe mesele de citire în fața fiecărui scaun. Lectorul pe lângă indicațiunile cărții, își va nota numele și adresa. Acest buletin nu se va mai înapoia, ci va rămâne la masa bibliotecarului spre a se păstra în bibliotecă, pentru ca la finele anului să se poată face statistică de ceea ce s-a citit...*” (vezi Anexa nr.4)

Un capitol special din regulamentul se referea, la completarea colecțiilor: cumpărarea din librării și anticariat, primirea donațiilor, listele fiind aprobate de Consiliul de administrație, format din directorul instituției, executorul testamentar și primarul orașului. „*Se va căuta pe cât va fi posibil ca toate domeniile cunoștințelor omenești să fie cu timpul reprezentate. Nu este neglijat nici schimbul de publicații, exemplarele duble și absolut identice vor putea fi schimbate, vândute sau dăruite altora din țară.*”

În urma votului Consiliului comunal din 23 septembrie 1909, între Primăria orașului Craiova, reprezentată prin avocatul Constantin M. Ciocazan, primar (1907-1911) și Theodor Popescu – profesor de limba română la Liceul Carol I din localitate – numit director al fundației se încheie un contract.

După numai o lună de la deschidere, directorul Fundației constată afluența cititorilor, concluzionând asupra necesității și eficienței unei astfel de instituții în orașul Craiova, iar la un an de la inaugurarea *Fundației Aman*, profesorul Th. Popescu întocmește o dare de seamă în care face precizări cu privire la activitatea desfășurată, menționând că biblioteca fusese vizitată de 7979 cititori, care au consultat 13.101

volum. Erau preferate cărțile de literatură română și literatură străină, dicționarele și enciclopediile, cărțile de filosofie, istorie, artă și publicațiile periodice. Permanent se făceau eforturi pentru a găsi cele mai bune ore de program pentru public și se solicitau fonduri pentru noi achiziții și pentru tipărirea cataloagelor. *Pentru a satisface cât mai mult cerințele publicului cititor, biblioteca a înființat un caiet în care se*

Sala de lectură

*însemnează zilnic orice carte cerută pe care n-o are biblioteca, pentru a fi achiziționate de la librării din țară.*²

S-a dovedit astfel că *existența unei asemenea instituții a satisfăcut o lipsă bine simțită în orașul nostru, iar ultima voință a generoșilor testatori a fost realizată prin binefacerile ce instituția a revărsat în sufletele celor doritori de a se instrui*, menționa directorul *Fundației Aman* la începutul anului 1910, în corespondența cu Primăria Craiova.³

În vederea alcătuirii bugetului general al comunei pentru anul 1910-1911, conducerea *Fundației* propune cheltuieli pentru întreținerea muzeului și bibliotecii, având în vedere noile achiziții de publicații, legarea cărților, tipărirea cataloagelor. Biblioteca funcționa cu doi bibliotecari (Ion D. Cuțana și Theodor Defleury) care asigurau servicii pentru public atât ziua, cât și seara până la ora 22, la cererea cititorilor. Personalul

era preocupat permanent de întreținerea localului, asigurarea condițiilor pentru cititori și achiziția de noi cărți pentru înzestrarea bibliotecii.

În 1910, biblioteca a fost vizitată de peste 4.300 cititori care au consultat peste 6000 volume – și ca urmare *Voința testatorilor a fost dusă la îndeplinire, iar publicul dornic de a se instrui în afară de școală a știut să profite de generozitatea lor.*⁴

Datorită unor cheltuieli pentru amenajarea localului, achizițiile nu au fost suficiente. Pentru ca biblioteca să aibă cărțile imediat după apariția lor se propunea, să stabilească relații cu o librărie locală, care să-i rezerve toate cărțile.

Datorită nerespectării unor articole din Regulamentul de funcționare al Fundației, la 1 februarie 1911 Th.Popescu este înlocuit cu Ștefan Ciuceanu, profesor de istorie la Liceul *Carol I*, discipol al marelui istoric Nicolae Iorga.

Noul director avea o viziune modernă asupra menirii sociale a unei astfel de instituții, susținând necesitatea angajării unui personal specializat, *pasionat și sârguincios, iar bibliotecarul trebuie să posede o cultură generală temeinică ca să poată îndruma pe cititori asupra operelor ce reclamă să călăuzească pe lectorii tineri și neexperimentați în alegerea cărților, după capacitatea intelectuală a fiecăruia, să fie în curent cu operele ce apar în toate ramurile de cunoștințe, să aibă preparațiunea necesară ca la organizarea bibliotecii sau la efectuarea unei comenzi, să știe ceea ce trebuie înlăturat și reținut.*⁵

În dorința de a încuraja gustul pentru lectură al tineretului școlar și a contribui prin lectură la îmbogățirea capitalului de cunoștințe dobândit prin școală, în bugetul Fundației Aman, primăria a prevăzut pe perioada 1911-1912 trei premii de lectură, care să se acorde pe baza unui regulament. În arhiva bibliotecii se găsește cererea de înscriere la concurs a elevului Alexandru Iacobescu, mai târziu bibliotecar în cadrul fundației: *Domnule Director, subsemnatul luând la cunoștință de anunțarea premiilor precum și condițiunile prin care se poate ajunge la ele, vă rog să-l considerați înscris între concurenții celor trei premii a 50 lei, ca fiind cititor asiduu al acestei biblioteci. Totodată am depus la d-l Bibliotecar un caet pentru rezumate. Primiți vă rog asigurarea respectului ce vă poartă...*⁶

Perioada aceasta de început a desfășurării activităților în cadrul fundației este extrem de interesantă pentru cercetători pentru că acum

se pun bazele evoluției ulterioare, atât a Fundației, cât mai ales a Bibliotecii *Aman* care era considerată o adevărată școală de educație populară, care *nu trebuie să fie expusă funcțiunilor politice.*⁷

Interesul manifestat de către cititori față de această instituție se concretizează în numărul cititorilor care crește de la an la an și al publicațiilor consultate. Astfel în anul 1911 biblioteca a fost vizitată de 5870 persoane care au consultat 7951 publicații, iar un an mai târziu de 7477 cititori, care au consultat 11.017 publicații.

*Acest progres se datorește în primul rând marelui număr de cărți cumpărate în cursul ultimilor 2 ani, sau donate de diferite autorități publice și particulare, precum și celor peste 45 reviste române și străine din toate ramurile de cunoștințe - care stau la dispoziția publicului.*⁸

Majoritatea cititorilor o formau, și atunci, elevii școlilor secundare din localitate, dar biblioteca era frecventată și de alte categorii de cititori: funcționari, avocați, artiști, profesori, militari. Cărțile cele mai solicitate erau din domeniul literaturii naționale, apoi revistele, dicționare, cărți de filozofie, artă, istorie, drept, știință.

Profesorul Ștefan Ciuceanu a acordat o deosebită atenție completării colecțiilor bibliotecii și în acest sens a purtat o bogată corespondență cu Primăria Craiovei, întrucât aprobarea listelor de cărți ce urmau a fi achiziționate trebuia dată de Consiliul de administrație – format din executorul testamentar I.Mitescu, directorul Fundației și însuși primarul orașului.

Cărțile se achiziționau prin cumpărare pe baza listelor întocmite în bibliotecă, având la bază și solicitările publicului, prin licitație sau prin contract stabilit cu librăriile și prin donații.

În Raportul întocmit la finele anului 1911 se menționa despre corespondența cu cele mai însemnate librării din marile orașe ale Franței, Germaniei, Belgiei, Italiei, *pentru a ne ține în curent prin cataloagele lor periodice cu cele din urmă publicațiuni*, iar în ceea ce privește abonamentele, biblioteca avea 50 de publicații dintre cele mai valoroase: reviste speciale pentru istorie, literatură, artă, și biblioteconomie.

Având în vedere caracterul enciclopedic al colecțiilor, *prin operele procurate, s-a urmărit completarea tuturor ramurilor de cunoștințe*

*care sunt prea slab reprezentate în Bibliotecă și mai ales filosofia, economia politică, dreptul, geografia și științele în general.*⁹

În raportul de activitate pe anul 1912 se menționează donațiile însemnate pe care le-a primit biblioteca din partea Academiei Române (82 volume), Casa Școalelor (57 volume), Institutul Geografic (88 hărți), Casa Bisericii (38 volume și un abonament gratuit la Buletinul Comisiunii Monumentelor), Ministerul Industriei și Comerțului, cât și a persoanelor particulare: Gh. Știrbei, C. Alexandrescu, V. Mihăilescu, Șt. Ciuceanu, N. Iorga, Ana Cioculescu.

Răspunzând solicitărilor lui Șt. Ciuceanu, Academia Română a hotărât să dăruiască pentru biblioteca Fundației Aman toate publicațiile disponibile, iar pe viitor, aceste publicații să fie trimise pe măsura apariției lor.

Cât privește informarea cititorilor, conducerea Fundației a avut preocupări privind întocmirea fișelor de catalog, dar din motive obiective *catalogul făgăduit nu s-a putut realiza*, dar se menționează că în primele luni ale anului 1913 va fi posibilă și această realizare.

Pentru stimularea interesului pentru lectură Șt. Ciuceanu instituie, în 1912, un nou concurs public la care să participe elevii școlilor craiovene, concurenții fiind obligați să rezume și să sistematizeze în scris, cele citite din operele de literatură sau științe ale bibliotecii fundației, într-un caiet special. Concursul consta dintr-un colocviu asupra operelor citite și rezumate în fața unei comisii compuse din director, un profesor de literatură și altul de știință, iar lista câștigătorilor va fi afișată publicului. Studiind documentele de arhivă, constatăm că schimbări majore n-au intervenit și că activitatea bibliotecii s-a concentrat în servirea publicului cititor și prelucrarea noilor publicații achiziționate. Din aceleași surse aflăm că în ceea ce privește personalul n-a intervenit nici o schimbare, doar că erau apreciate calitățile bibliotecarului Th. Defleury care a fost propus pentru avansare în funcția nou creată de sub-director însărcinat cu reorganizarea și conducerea bibliotecii și efectuarea comenzilor de carte.

În perioada 1914-1919, biblioteca trăiește și ea consecințele primului război mondial, aceasta concretizându-se în reducerea personalului, reducerea și chiar anularea comenzilor pentru dotarea cu publicații, schimbarea frecvență a orarului de funcționare.

Donațiile Academiei îmbogățesc însă colecțiile bibliotecii cu lucrări de seamă, făcându-se o însemnată economie în buget. Deși populația orașului era preocupată de război și se făceau concent rări îndelungate,

totuși, în anul 1914, numărul cititorilor a fost destul de mare: 7.266 cititori au consultat 17.582 de publicații, elevii fiind majoritari.

Din nou s-a dovedit ca organizarea acestui așezământ de cultură a fost sănătoasă și a rămas neschimbată, iar progresele realizate ne dau măsura de a aprecia că s-a îndeplinit voința generoșilor testatori Alexandru și Aristia Aman.¹⁰

Noi donatori își îndreaptă atenția spre *Fundația Aman*.

La 18 mai 1915 se primește o donație de cărți de peste 600 volume din partea doamnei Elena Chițu și domnul C.M.Ciocazan, care au dăruit cărțile în memoria lui Gheorghe Chițu, magistrat, primar al orașului în 1866 și a lui Constantin Ciocazan. Înainte de intrarea armatei germane în oraș, la 8 noiembrie 1916, directorul Fundației și bibliotecarul Th.Defleury se refugiază în spațiul neocupat, în Moldova

Urmează o perioadă grea pentru Fundație, fiind asigurat un interimat la conducere, mai întâi de către custodele C.E.Petrescu (oct.1916-1918), mutat în casa fundației și însărcinat să supravegheze întreaga avere și apoi din iulie 1918 de Ion Mongescu, care împreună cu bibliotecarul șef Filip Sireteanu, numit în septembrie 1917 n-au avut o activitate demnă de luat în seamă, abuzurile și neregurile fiind consemnate în memoriul înaintat Consiliului Comunal, de către custodele fundației la 30 oct.1918. Unele reviste franceze ale bibliotecii au fost distruse, iar cărțile au fost scoase din bibliotecă, contrar regulamentului, spre a fi cercetate, unele dintre ele nemaifiind în bibliotecă, iar altele confiscate de cenzura germană.

Biblioteca continua să fie frecventată de cititori ce nu puteau fi refuzați, chiar și numai două ore pe zi în 1917 ajungându-se la 6 ore/zi în anul următor. Se țineau cursuri de limba germană, iar în iarna anului 1917, conferințele profesorilor s-au desfășurat în localul Fundației.

Cu toate evenimentele grele provocate de ocupația germană, arhiva *Fundației Aman* s-a păstrat în cele mai bune condiții, dosarele și registrele fiind complete după cum consemna Șt. Ciuceanu, la 10 ianuarie 1919, care de la 1 noiembrie 1918 revine la conducerea instituției până la 15 februarie 1919, încercând să reorganizeze întreaga activitate. Din 20 februarie 1919, prof. Th. Popescu își reia activitatea pentru interesanta și bogata bibliotecă publică de circa 8000 volume care aduce cele mai mari foloase publicului craiovean și în special populației școlare din capitala Olteniei. Continuă să se îmbogățească colecțiile, numărul fiind apreciabil, ceea ce dovedește interesul manifestat pentru bibliotecă.

<h2 style="text-align: center;">Besuchsordnung</h2> <p>Die Bibliothek „Aman“ ist für Militär- und Civilpersonen täglich von:</p> <p>10-12 Uhr Vormittags 4- 6 Uhr Nachmittags 8-10 Uhr Abends geöffnet.</p>	<h2 style="text-align: center;">Orariu de vizitare</h2> <p>Biblioteca „Aman“ poate fi vizitată de către persoane militare și civile în toate zilele de la orele:</p> <p>10-12 înainte de amiazi 4- 6 după amiazi 8-10 seara.</p>
---	--

Primar

*Orarul de funcționare al bibliotecii în timpul Primului Război Mondial.
(1918)*

Sala de lectură

Din partea Gimnaziului de fii de ofițeri militari, se primește o donație de 26 hărți speciale editate de statul major german privitoare în mare parte la județele Olteniei.

După retragerea armatei germane, activitățile continuă atât în oraș, cât și în cadrul Fundației, care a fost un focar de cultură, implicându-se în tot ceea ce ținea de viața culturală a orașului. Conducerea instituției se preocupă în continuare de întreținerea localului și de asigurarea activității Fundației. La 31 martie 1921, Th. Defleury este avansat ca subdirector, iar M. Gelep subdirector al muzeului și pinacotecii.

Datorită unor neînțelegeri cu Primăria Craiova, la 26 august 1921, profesorul Th. Popescu demisionează din funcția de director al Fundației. Procesul verbal de predarea averii s-a întocmit în zilele de 8-10 septembrie 1921, când la conducerea instituției a fost numită poeta Elena Farago.

Începe o nouă etapă pentru *Fundația Alexandru și Aristia Aman*.

În galeria scriitorilor, în a căror biografie spirituală, biblioteca ocupă un loc însemnat, o putem include, cu toată convingerea pe Elena Farago, delicata poetă venită din Bârlad la Craiova și stabilită aici până la sfârșitul vieții. După câte cunoaștem, nici un scriitor român nu a avut activitate atât de îndelungată în bibliotecă, cu atât mai mult, în fruntea ei.

Născută la Bârlad la 29 martie 1878, în familia lui Francisc Paximade și a Anastasiei Thomaide, urmează primele două clase primare în orașul natal, apoi pleacă la Brăila. După o scurtă ședere la Constanța, vine la București, unde se angajază guvernantă, mai întâi în casa jurnalistului Gh. Pannu, apoi în cea a lui I.L. Caragiale (1897-1898). Cunoscându-i întreaga poveste a vieții, dramaturgul a exclamat *viața de roman, subiect de drama*, cuvinte elocvente pentru întregul ei destin. În București frecventează cercul socialiștilor români, unde-i cunoaște pe I.C. Frimu, Șt. Gheorghiu, soții Nădejde, P. Moșoiu, Racovski, sub înrâurirea cărora debutează, în aprilie 1902, în ziarul *România muncitoare* cu pseudonimul Fatma, iar doi ani mai târziu publică într-o foaie volantă, *I Mai*, poezia *Scrisori*, începuturi care vor afirma crezul său literar, îndemnul categoric către o poezie militantă.

Căsătorită cu Francisc Farago, director la o bancă, poeta se stabilește în preajma răscoalei din 1907, definitiv la Craiova. Participă efectiv la răscoală. Cu sprijinul lui N. Iorga, tipărește marea majoritate a operelor sale, colaborează în presa locală (*Ramuri, Arhivele Olteniei*,

Năzuința, din al cărui colectiv de redacție face parte), este membră fondatoare a Societății Scriitorilor Olteni și, ca o binemeritată recunoaștere a meritelor sale, este numită *cetățean de onoare* al municipiului Craiova (1947). În volum debutează în 1906 la Budapesta cu *Versuri*. Urmează apoi 25 de volume, între care unele primind premii oficiale: premiul „Adamaki” pentru *Șapte din umbră* (Craiova, 1908) și *Traduceri libere* (Craiova, 1908), premiul Neuschatz pentru *Ziarul unui motan* (Buc., 1924), fiind până atunci singurul scriitor român distins cu premiul special de literatură pedagogică și cu premiul *Femina* din Paris, iar Fundația pentru literatură și artă îi acordă Premiul Național de Literatură pentru ansamblul operei poetice“

Elena Farago este numită directoare a *Fundației Aman* la 1 septembrie 1921 în locul rămas vacant prin demisia lui Th. Popescu, iar predarea averii constând din cărți, tablouri, monede, medalii, hârti, mobilier etc., s-a făcut după registrele inventare ale fundației.

Numirea poetei în fruntea *Fundației Aman* aduce un așteptat reviriment în activitatea bibliotecii. Prin prestigiul pe care-l avea pe plan național, prin relațiile ei cu toate instituțiile și oamenii de cultură, Elena Farago a conceput și determinat ca acest așezământ să devină o prezență vie în viața culturală a orașului. Pe lângă bibliotecă fințează, datorită ei, cursurile de literatură și istoria artei din cadrul Universității libere din Craiova, locuința sa transformându-se într-un adevărat salon literar. De altfel, după un an și ceva, la 7 decembrie 1922, Ministerul Cultelor și Artelor, al cărui director general nu era altul decât poetul Ion Minulescu, „*crede totuși de a sa datorie să privească cu multă satisfacție orânduirea exemplară a acestei superioare instituții artistice, ce face în primul rând cinste acelei primării și care se datorește în bună parte râvnei și activității depuse de apreciată scriitoare d-na Elena Farago ce s-a consacrat cu totul acestui așezământ. Ministerul Artelor găsește deci de a sa datorie a vă face cunoscut [primarului, n.n.] aprecierile lui și a vă ruga ca în interesul instituțiunei ca această inimoasă scriitoare să fie pusă cu binevoitorul d-voastră concurs în măsură a continua și pe viitor activitatea sa în aceeași direcție și în bune condițiuni*“¹⁰.

Conștientă că regulamentul bibliotecii din 1908 necesită unele modificări propune, la 8 aprilie 1925, unele amendamente privitoare la programul de funcționare al bibliotecii, sarcini precise pentru bibliote-

cari, regimul împrumuturilor de cărți și înscrierea cititorilor. Programul se stabilește astfel: zilnic 9-12,30; 15-16,30 și 20-22,30. Bibliotecarul șef Th. Defleury, secondat de bibliotecarul Al. Iacobescu „au îndatorirea de a scri și de a ține în bună rânduială cataloagele, fișele, etichetele spre punere în funcție a tuturor cărților aflate în bibliotecă; custodele-secretar, C.E. Petrescu, are îndatorirea de a scrie și ține în bună ordine registrele, inventarul”¹¹.

Se interzice bibliotecarilor de a împrumuta cărți sau alte publicații. O propunere binevenită, îndrăzneță, dar din păcate, neaprobată, vizează admiterea elevilor cititori: „*Vor fi admiși printre cititori și elevii de curs inferior, începând cu clasa a III-a a școlilor secundare, de ambele sexe, domnii bibliotecari fiind rugați să nu libereze decât cărțile potrivite etății lor*”¹⁶.

Mai târziu în 1928, desființează, în interesul cititorilor, vacanța de vară a bibliotecarilor, biblioteca funcționând zilnic 4,30 ore¹⁷.

Propunând aceste amendamente regulamentului deja depășit, Elena Farago, ca și Ion Bianu, este foarte consecventă în respectarea lui, severă cu bibliotecarii care nu-l respectă, mai ales în ceea ce privește sustragerea cărților sau absența de la serviciu, dar este atentă la doleanțele lor și mai ales ale cititorilor, cărora caută să le satisfacă cererile de carte. Astfel, pentru un grup de studenți în drept, la cererea acestora, achiziționează un curs de drept, considerând că *pentru studenții săraci, aceste cursuri sunt o adevărată binefacere și se poate constata din buletinele bibliotecii ce sunt de cercetat*”¹⁸.

Completarea colecțiilor bibliotecii constituie o preocupare dominantă a poetei, reflectată și în presa vremii. În 1926, C.D. Fortunescu, directorul *Arhivelor Olteniei*, nota în revista sa că „*zestrea bibliotecii a crescut cu 959 volume și că după ani de vitregie ne este plăcut a ști că obləduirea municipală de care atărnă așezămintele acestea culturale se interesează de ele și le dă un sprijin efectiv. Astfel în ultimele două luni s-au cumpărat pentru 10 000 lei cărți românești (...) ca să pună întrucâtva biblioteca Aman la curent cu literatura și știința ultimilor 10 ani*”¹⁵. În 1929 propune pentru achiziționare alte 28 volume din clasicii literaturii române, ai literaturii universale, lucrări de istorie și critică literară, filozofie, estetică, drept, știință etc.¹⁶ Pentru abonamente, se urmărea alcătuirea unor colecții de bază. Cu mici fluctuații de la un an la altul, publicațiile românești la care era

abonată biblioteca erau următoarele: *Cele trei Crișuri*, *Viața Românească*, *Convorbiri literare*, *Boabe de grâu*, *Arhivele Olteniei*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Gândirea*, *Familia*, *Viața literară*, *Revista clasică*, iar la cele străine: *L'illustration*, *Mercure de France*, *Les nouvelles litteraires*, *Les Annales*, *La science et la vie*, *Conferencia* etc.

O donație de aproape 4 000 volume valoroase prin vechime și raritate primită din partea lui N.P.Romanescu, fostul primar al Craiovei, care înzestrea biblioteca și cu mobilier corespunzător, ridică, deja, în 1931, probleme de spațiu și ca atare propune o nouă organizare a fundației. Într-un raport din 19 noiembrie 1935, Elena Farago dă relații primarului privitoare la aranjarea cărților provenite din această donație: „am fișat în dublu (autori și specialități), etichetat, numerotat și aranjat în partea de jos a dulapurilor bibliotecii (sala a 2-a) 1970 de volume din donațiunea N.P.Romanescu. Restul de cărți (2 000) le-am depozitat în sala apartamentului ocupat de mine, care servește de cancelarie (...). Pentru aranjarea definitivă a cărților, singura modalitate ar fi două rânduri de rafturi-vitrine americane, mobile, pe care le-am aranja pe aceste banchete, ulterior, adică atunci când le-am avea. Nu se poate face nici un fel de confuzie în provizoratul pe care am onoarea să vă rog să-l aprobați, deoarece cărțile sunt fișate și numerotate de mine personal și ar urma ca tot eu să adaog după aranjarea definitivă, pe fiecare fișă, numărul rafturilor respective, numărul de ordine de pe cărți rămânând neschimbat¹⁷.”

O altă donație de aproape 300 de volume aparține scriitorului craiovean Caton Theodorian, însemnată prin autografele unor personalități ale culturii noastre. Intenția autorului era clar exprimată: „Intențiunea mea, oferindu-vă aceste cărți, a fost de a înlesni Fundației „Aman“ înființarea unei secții de manuscrise și autografe în biblioteca sa. Asemenea destinație am văzut ca să dau cărțile prevăzute cu autografe și dedicații în mai multe biblioteci și muzee din străinătate, precum: Milano, Veneția, Florența, Pisa, Viena, Lyon, Rouen, Mûnich etc. Cărțile de la mine împreună cu cele donate de domnii Romanescu, Ciocazan și alții pot forma foarte frumos secțiunea ce am sugerat“. Propunerea valoroasă în sine, este inaplicabilă „deoarece nu ne putem îngădui inovații (mai ales dacă ele implică și chestiuni de spațiu și mobilier special) până ce pavilionul și întreaga donațiune N. P.

*Romanescu nu vor fi puse la punct. I-am propus domnului Theodorian – scrie Elena Farago – să doneze cărțile pe care le-a destinat bibliotecii acestei Fundațiuni, admitând ca ele să fie înregistrate, fișate și puse la dispoziția cititorilor deocamdată*¹⁸.

Se pare însă că biblioteca își completează colecțiile, în acești ani, mai mult prin donații particulare sau ale unor instituții, decât prin grija oficială. Aceasta este și sensul notei apărută într-o revistă locală: „*Muzeul și biblioteca Aman mai mult în virtutea inerției își duc zilele, trăiesc, dar vegetează. Și acestea nu din cauza conducerii care face tot ce poate, ci numai că stăpânirea s-a dezinteresat de bibliotecă și muzeu*“, neincluzând în bugetul primăriei nici o sumă de bani pentru noi achiziții de cărți și abonamente la reviste. Din această cauză, „*biblioteca nu poate spori vizibil*”¹⁹.

Dintr-un tabel întocmit de Elena Farago la cererea Consiliului de Miniștri, din 1940, aflăm date prețioase privind fondul de carte achiziționat în perioada 1918-1940: 8358 titluri în 9650 exemplare. La acea dată, biblioteca avea o sală de 50 locuri, programul fiind de la 9-12,30 și 15-17, cu excepția lunilor iulie și august când funcționează de la 8,30-13. Avea, de asemenea, „*fișe pe autori, fișe pe specialități, fișe speciale pentru studii critice, pe autorii studiați. Toate în ordine alfabetică. Un catalog special pentru cărțile românești tot în ordine alfabetică*”²⁰. În cei 36 de ani de la înființare și până în 1944, fondul de carte al bibliotecii era alcătuit din 10913 titluri, în 13567 exemplare. Dintre acestea, 7100 titluri în 9000 de exemplare sunt donații, și numai 3813 titluri în 4567 exemplare au fost cumpărate din bugetul primăriei²¹.

Pe 15 martie 1940, Elena Farago demisionează din postul de directoare a *Fundației Aman*, urmând a fi pensionată de către Casa scriitorilor români²², dar cere să rămână cu titlul onorific „*având în vedere, pe de o parte, devotamentul și competența cu care am condus această instituție, precum și faptul că lucrările de reorganizare ale bibliotecii, efectuate exclusiv de mine personal sunt în curs și greu de efectuat de o altă persoană, deoarece sunt pe o sistemă proprie mie, iar pe de altă parte, dat fiind faptul că în acest mediu priitor specialității mele îmi pot continua activitatea literară în orele libere*”²³. Primăria îi aprobă această legitimă cerere, considerând că „*față de meritele excepționale recunoscute d-nei Elena Farago, pe tărâmul literar și cultural, (această) ofertă a d-sale urmează a fi acceptată, ca fiind*

cea mai indicată a conduce această instituție de cultură și un element prețios municipiului²⁴. Din păcate, nu este lipsită de necazuri; invidia unor pseudo-intelectuali locali își spune cuvântul, pricinuindu-i nenumărate neplăceri, obligând-o să apeleze la serviciile prietenului său, C. Șaban-Făgețel, pentru a interveni la primărie spre a i se preciza „*oficial că sunt director onorific și consilier literar și artistic*“ și nu administrator, nepretinzând decât „*ceva omenie*“, deși „*ar putea fi angajată, după noile dispoziții ale legii Casei scriitorilor, chiar cu diurnă*“²⁵.

Până în anul 1944 sarcinile bibliotecii erau împărțite între poeta Elena Farago, care se ocupa de completarea cu cărți noi a inventarului, fișarea pe autori și specialități a cărților, lecturi de studii critice și întocmirea fișelor pentru fișierul special de critică, dar mai ales susținerea unei bogate corespondențe atât cu autoritățile locale, cât mai ales cu personalități culturale din țară pe de o parte și Th. Defleury, subdirector și bibliotecar șef, care servea cărți, supraveghea cititorii, ținea evidența cititorilor și a publicațiilor consultate, cel de-al doilea bibliotecar fiind mobilizat, pe de altă parte.

Activitatea continuă chiar dacă numărul cititorilor scade din cauza războiului, biblioteca Fundației Alexandru și Aristia Aman fiind deschisă câteva ore în fiecare zi și pentru o scurtă perioadă de timp (8 ian. 1944 – 22 iunie 1944) este însărcinat cu conducerea și administrarea Fundației Aman dr. Victor Supuran, cu mențiunea că de bibliotecă se va ocupa în continuare poeta Elena Farago.

Biblioteca Fundației Aman, o mândrie a orașului Craiova fiind unul dintre cele mai frumoase focare de cultură ale Olteniei și țării întregi, a fost ajutată în anul 1946 prin donații din partea Ministerului Informațiilor, Ministerului Artelor și Ministerului Educației, subvențiile de stat fiind foarte mici sau chiar inexistente în acești ani grei de după război.

La 5 martie 1947, Biblioteca Academiei Române lansează un apel pentru toate bibliotecile din țară cu scopul organizării unei conferințe a conducătorilor de biblioteci, privind organizarea unitară a bibliotecilor publice, efectuarea împrumuturilor și schimburilor de publicații, întocmirea unui catalog general al tuturor bibliotecilor din țară, înzestrarea bibliotecii și situația personalului.

Al doilea război mondial a adus orașului, ca de altfel, întregii omeniri, nu numai pagube materiale sau pierderi de vieți omenești, ci și degradarea și chiar distrugerea totală a unor valori spirituale. La

Fundația Aman, acesta a dus la pierderea unor cărți și reviste, vinovat pentru neglijență fiind întregul personal, exceptând-o pe Elena Farago. La 2 ianuarie 1950, inventarul cu bunurile *Fundației Aman*, întocmit conform instrucțiunilor Ministerului de finanțe nr. 67720 din 15 septembrie 1949 scoase din inventarul Comitetului provizoriu al Orașului, urmând a fi administrate de către Fundație, consemnează la capitolul cărți și reviste, cifra de 13139 volume²⁶.

De la acea dată și de la cele 13000 volume, fondul de carte este evidențiat în continuare în registrele inventare.

Consecințele celui de-al doilea război mondial s-au resimțit și asupra vieții fundației craiovene, deși prin efortul unor salariați reușește să asigure conservarea patrimoniului bibliotecii și muzeului.

În urma reorganizărilor administrativ-teritoriale care au avut loc în perioada 1945-1968 au survenit elemente noi, organizatorice în viața bibliotecii.

Până în anul 1950, biblioteca a purtat numele testatorilor și așa era cunoscută în Oltenia și chiar în întreaga țară, grație activității culturale desfășurate aici. Odată cu împărțirea teritorial-administrativă a țării și constituirea regiunii Oltenia, biblioteca se va afla în subordinea Sfatului Popular Regional, devenind Biblioteca Centrală Regională, cu sarcini metodice de îndrumare și control a tuturor bibliotecilor raionale și comunale. Slujitorii ei au stăruit pentru ridicarea valorii și profesionalismului, pentru crearea unui profil distinct bibliotecii, cu precădere afirmarea rolului de centru metodologic pentru rețeaua de biblioteci publice din zonă.

Hotărârea Consiliului de Miniștri din decembrie 1951 prevedea îmbunătățirea activității bibliotecilor publice, punându-se accent pe dezvoltarea bazei materiale și organizarea activităților.

Biblioteca își compartimentează activitatea pe secții, sală de lectură și împrumut la domiciliu pentru adulți și copii, o secție documentară, bibliografică și metodică, catalogare și aprovizionare.

În cartiere, biblioteca și-a extins activitatea prin crearea unor filiale sau puncte de împrumut pe timpul verii, o bibliotecă sezonieră în parcul orașului (azi parcul N. P. Romanescu).

Periodic, au avut loc instruirii și cursuri de pregătire a bibliotecarilor, schimburi de experiență atât la sediu, cât mai ales în bibliotecile raionale

în care accentul se punea pe activitățile practice. S-au înființat, încă din 1951, 19 biblioteci raionale, un an mai târziu, 29 asemenea biblioteci și 155 biblioteci comunale. Activitatea acestora este evidențiată cu ocazia semicentenarului bibliotecii din 1958, în toate bibliotecile din regiune înscriindu-se 370.146 cititori, care au consultat 444.848 volume.

În scopul organizării unui larg schimb de experiență pentru popularizarea celor mai avansate metode folosite în activitatea practică a bibliotecilor, Direcția Învățământului și Culturii a inițiat în anul 1959, ținerea unor consfătuiri interregionale între biblioteci, în patru centre din țară. Prima consfătuire a avut loc la 25 mai în orașul Craiova, cu participarea regiunilor Timișoara, Hunedoara, Pitești și Craiova. În același an s-a înregistrat și un interesant schimb de experiență între bibliotecile din regiunile Craiova și Pitești, când s-a desfășurat și seminarul cu tema *Sarcinile bibliotecarilor în perioada toamnă și iarnă*.

Atribuțiile bibliotecii regionale sporesc, prin înființarea serviciului de îndrumare metodică pentru bibliotecile raionale și comunale, numărul lor fiind în continuă creștere.

De asemenea, sporește fondul de carte al Bibliotecii Regionale Craiova, de la 13.139 în 1950 la 102.511 volume în anul 1960.

Activitatea de informare bibliografică s-a îmbogățit pe măsura trecerii timpului. De la întocmirea celor mai simple instrumente de informare (liste de recomandare, indici bibliografici) s-a ajuns la redactarea unor bibliografii de amploare, precum *Personalități oltene și Literatura secolului al XX-lea* (1968). S-au întocmit indici bibliografici ai scriitorilor Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu, Alexandru Vlahuță, Alexandru Macedonski, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Camil Petrescu; indici bibliografici adnotați ai *Revistei oltene* (1969), *Meridian* (1970), *Năzuința* (1970), precum și bibliografia locală *Dezvoltarea județului Dolj, multiplicată pentru perioada 1944-1968*.

Anul 1968 a fost un an de schimbări în administrație la nivel național. Cele 16 regiuni au fost reîmpărțite în 41 de județe, iar Biblioteca Regională Craiova devine Biblioteca județeană Dolj.

Baza întregii activități a oricărei biblioteci o constituie structura și calitatea colecțiilor. Fondul de carte a cunoscut o ascensiune firească crescând din 1950, când avea 13.139, la 102.511 volume în 1960, 128.411 volume în 1970 până la 229.486 volume în 1977. Fără a se neglija funcțiile tradiționale, biblioteca publică a devenit o instituție activă și cu o

complexă activitate culturală. Pe drept cuvânt perioada 1944-1970 o putem considera bogată în evenimente înnoitoare, prin rezultatele obținute în toate domeniile, dar mai ales prin sistemul de completare a fondului de publicații, corelarea programului de funcționare a serviciilor și secțiilor cu posibilitățile reale ale cititorilor de a frecventa biblioteca, prin desfășurarea unor activități culturale, întărirea legăturilor cu cititori prin cele mai diverse forme, lărgirea sistemului informațional, creșterea contribuției bibliotecii, ca instituție metodică în perfecționarea activității bibliotecilor de pe raza fostei regiuni, actualmente a județului.

Seismul din 4 martie 1977 a afectat grav funcționalitatea bibliotecii. Activitatea cu publicul s-a restrâns prin închiderea sălilor de lectură și temporar a secțiilor de împrumut acasă adulți și copii, întregul personal participând la acțiunile de înlăturare a urmărilor seismului (îndepărtarea molozului, reorganizarea și repararea rafturilor căzute, consolidarea clădirii, reamenajarea spațiilor și reorganizarea colecțiilor).

În această perioadă s-a trecut la prelucrarea colecțiilor din depozitul general și organizarea lui pe formate, la secția de împrumut pentru adulți s-a efectuat prelucrarea biblioteconomică de introducere în tehnica împrumutului a fișei cărții și a plicului cititorului. Operația a permis organizarea secțiilor pentru adulți și copii în noul spațiu construit în anii 1979-1980 și organizarea colecțiilor în sistem de acces liber la raft.

Organizarea cataloagelor bibliotecii a fost o etapă importantă în activitatea care s-a desfășurat în anii 1970-1980. Astfel s-au organizat cataloage în toate secțiile bibliotecii: alfabetic și sistematic (cu un index alfabetic al catalogului sistematic necesar cititorilor pentru orientarea universală, pentru colecțiile de bază și secțiile împrumut adulți și copii); catalogul alfabetic al periodicelor, care evidențiază publicațiile periodice românești și străine, catalogul publicațiilor editate sau tipărite pe teritoriul Olteniei (apărut și sub forma tipărită), catalogul pe titluri și pe colecții, catalog pe subiecte și analitic al lucrărilor de critică literară. Micii cititori beneficiau și de un catalog tematic ilustrat.

Pe lângă îmbogățirea colecțiilor cu cărți și periodice s-a început constituirea colecțiilor muzicale (discuri, benzi magnetice, partituri) în vederea constituirii Secției muzicale a bibliotecii. Fonoteca de aur constituită în acei ani, se bucură și azi de atenția cititorilor, impunându-se prin înregistrarea vocilor unor scriitori de prestigiu ai literaturii române: Liviu Rebreanu, Nicolae Iorga, Tudor Arghezi, George Călinescu, George

Bacovia, Octavian Goga, Lucian Blaga, Camil Petrescu, Zaharia Stancu, Alexandru Philippide, Eugen Jebeleanu, Adrian Păunescu, Marin Sorescu etc.

În anul 1980 – spațiile bibliotecii s-au extins prin darea în folosință a unei noi clădiri, cu două nivele, în care s-au organizat secțiile de împrumut pentru adulți și copii. Organizarea accesului liber la raft s-a făcut prin expunerea unui bogat fond de carte, fiind astfel mai accesibil cititorilor.

Pe baze științifice și organizare își va dezvolta biblioteca activitatea în următorul deceniu, fiind același focar de cultură și civilizație în municipiul Craiova și județul Dolj.

Urmarea firească a îmbunătățirii cantitative și calitative a colecțiilor, o constituie creșterea progresivă a numărului de cititori, a frecvenței și a cărților consultate. În anii 1980-1990, în principalele cartiere ale orașului se înființează filiale. La început au funcționat filiale în cartierele Brazda lui Novac și noul cartier Craiovița Nouă, adăugându-li-se cele din cartierele Rovine și Valea Roșie. Era o formă de apropiere a cărții de cititori – cum de altfel a fost și înființarea Bibliobuzului care circula în locuri foarte aglomerate, în preajma școlilor și a cartierelor marginase. În sezonul estival funcționa o bibliotecă sezonieră în satul de vacanță de la Breasta - Dolj, unde bibliotecarii Secției pentru copii, împrumutau cărți copiilor din tabără, organizând totodată întâlniri cu scriitori și concursuri literare.

Se colaborează cu celelalte instituții de cultură și cu instituțiile de învățământ și se organizează activități culturale în incinta bibliotecii, urmărindu-se atragerea unui mai mare număr de oameni spre bibliotecă. Numai menționarea celor mai importante activități dă dimensiunea volumului de muncă ce se va desfășura în acea perioadă: *Concursul Craiova în literatură*; Festivalul și concursul de creație literară *Traian Demetrescu*; Concursul de creație literară *Elena Farago*; ședințele cenaclului literar *Traian Demetrescu* ținute în bibliotecă ofereau dezbateri literare sau întâlniri cu cititorii; montaje literare, având la bază creația literară a scriitorilor români ș.a.

Se organizau activități specifice copiilor: concursuri, lecturi în grup. S-a constituit cercul *Prietenii bibliotecii* din care făceau parte cei mai buni cititori, care de altfel participau și la activitatea culturală, s-au organizat expoziții de artă plastică intitulate *Paleta copilăriei*.

Biblioteca s-a integrat în atmosfera culturală a orașului participând cu acțiuni proprii la principalele evenimente: 375 de ani de la prima unire politică a Țărilor Române sub Mihai Viteazul (mai 1975); Centenarul Independenței de Stat a României. Remarcabilă a fost expoziția de ex-libris (15 nov - 31 dec. 1975), la care au expus graficieni din 26 de țări fiind prima expoziție de acest fel organizată la Craiova. S-a continuat cu Salonul de primăvară al Ex-librisului (mai 1977). Cu acest prilej s-au editat și două cataloage de expoziție, iar urmarea firească a fost constituirea în ianuarie 1976 a unui cerc de bibliofilie și ex-libris *Elena Farago* și organizarea bianuală a unui *salon de ex-libris*.

La recomandarea UNESCO, 1978 a fost anul comemorării centenarului nașterii scriitoarei Elena Farago, când biblioteca a inițiat și organizat o serie de acțiuni (medalioane, seri literare-simpozioane, dezbateri, expoziții, recitaluri poetice), menite să pună în valoare personalitatea poetei omagiate. Acțiunile, reunite sub forma unei decade, au culminat cu o sesiune de comunicări cu participare națională, la care și-au adus contribuții inedite prof. univ. dr. C.D. Papastate, prof. univ. dr. G. Potra, prof. univ. dr. Barbu Theodorescu, conf. univ. dr. Pavel Țugui, conf. univ. dr. Ion Pătrașcu, criticul literar Serafim Duicu, bibliotecari și muzeografi.

În 1991, prin decizia nr.458 din 20 septembrie a Prefecturii Județului Dolj, instituției i s-a atribuit numele fondatorilor *Alexandru și Aristia Aman* o recunoaștere a meritelor celor doi patrioți olteni care au gândit instituția ca un centru complex de cultură cuprinzând o galerie de tablouri și un muzeu pe lângă bibliotecă.

Biblioteca Județeană *Alexandru și Aristia Aman* este deținătoarea unui important fond de carte cu valoare patrimonială de nivel național. Constituită încă de la începutul Fundației *Aman*, această colecție s-a îmbogățit permanent, ajungând azi la un număr de aproape 1000 de exemplare. La început, colecția a constat din cărțile lăsate de testamentari – Aristia și Alexandru Aman – într-un număr de 150 de volume îmbogățindu-se, ulterior, prin donațiile fostului primar al Craiovei, Nicolae P. Romanescu (4000 de volume, dintre care 41 sunt cărți de patrimoniu) și ale lui Gh. Chițu, prin intermediul lui Const. C. Ciocazan, precum și prin preluarea bibliotecii lui N. Locusteanu, aparținând Liceului *Ioniță Asan* din Caracal, și al bibliotecii Muzeului de Artă din Craiova

(31 de volume). Un număr redus de cărți provind din bibliotecile prof. Aurel Mircea, C.V. Pencioiu, Erefterie, Emilian Săvoiu.

În ultimii ani, Biblioteca Județeană și-a îndreptat atenția spre achiziționarea unui număr însemnat de cărți românești și străine, carte manuscrisă sau tipărită, parte din ele aparținând bibliotecii savanților Demostene Russo și V. Gomoiu. Totodată colecțiile bibliotecii noastre s-au îmbogățit cu primele 5 cărți manuscrise, aparținând prof.univ.dr.doc. Dan Simonescu și bibliofilului N. Vasilescu-Capsali.

O privire de ansamblu asupra acestui fond de carte duce la concluzia că ele sunt valoroase prin conținutul lor și reflectă interesele de lectură ale cărturarilor craioveni în decursul vremii. Sunt cărți de retorică (Ion Molnar, *Retorică...*, 1789); gramatici (I. Văcărescu, Căpățineanu, 1830); Fabule (D. Țichindeal, *Filosoficești și politicești prin fabule moralnice învățături*, 1814; de morală și filosofice (I. Molnar, *Retorică...*, 1798, Paris Mumuleanu, *Characteruri*, 1825, Dinicu Golescu, *Adunare de pilde bisericești și filosoficești...*, 1826, Loghica 1826, Heinessius, *Filosofia cuvântului și nărevurilor, adică loghica și etica elementară...*, 1829); de referință (*Catavasier greco-slavo-român*, 1784, *Lesicon romanescu - latinescu-ungurescu-nemțescu...*, 1825); de poezii (V. Aron, *Vorbire în versuri de glume între Leonat Bețivul, om din Longobarda și între Dorafata, muerea sa*, 1815, Paris Mumuleanu, *Rost de poezii...*, 1820, ediție cunoscută până acum doar într-un singur exemplar, I. Văcărescu, *Poezii alese*), precum și traduceri din Lamartine și Montesquieu, făcute de I.H. Rădulescu, respectiv Stanciu Căpățineanu. Nu lipsesc, din colecția de carte românească veche, cunoscutele lucrări: *Carte românească de învățătură*, tălmăcită de Varlaam în 1643, *Îndreptarea legii* (1852), cele două ediții ale *Bibliei* (1688 și 1795) sau *Însemnarea călătoriei mele* de Dinicu Golescu (1826).

Conținutul variază al cărților, în care predomină cel științific și enciclopedic, atestă, în lumea cititorilor, preocupări pentru o pregătire sistematică, urmare, probabil, a îndemnurilor didactice ale dascălilor Școlii centrale din Craiova, Grigore Pleșoianu și Stanciu Căpățineanu.

Semnificative pentru orientarea gustului și a lecturii de la sfârșitul secolului al XVIII-lea sunt și cărțile străine, mai cu seamă lucrările scriitorilor clasici latini (Cicero, Plaut, Seneca, Vergilius, Varro, Corneliu

Nepos, Caesar), greci (Plutarh, Homer, Pindar, Heliodor, Diogene, Laertius, Hipocrat), apoi scriitorii epocii medievale și premoderne (Erasmus, J.J.Rousseau, David Hume, La Rochefoucauld, Klopstok, Laclos cu *Les liaisons dangereuses* în mai multe ediții, Voltaire, ediția 1791- 1792 în 99 de volume, Montesquieu), ca și traducerea franceză a celebrei gazete *The spectator* a lui Adison și Steele, lucrări de economie politică de Turgot, Smith, Necker (*Voyage autour de mond de la perouse*), dicționare (*Le Grand Francais*, 1767-1774, în 30 volume; *Dictionnaire universel, historique et critique des moeurs*, 1772; *Nouveau dictionnaire allemand-francaise francais - allemand*, 1782, *Encyclopediana ou dictionnaire encyclopedique...*, 1791, *Dictionnaire de l'Academie francaise...*, 1798) etc. Multe dintre cărțile străine conțin referințe și despre țările române. Spre exemplificare: Joannes Boemus Aubannus, *Mores leges et eitus omnium gentium, Lugduni*, 1541; Giovanni Bottero, *Le relationi universali...*, Veneția, 1618; *Respublica sive Status Regni Poloniae, Litvaniae, Prussige, Livoniae etc...*, Lugd(uni) Batavorum, 1642; *L'origine del Danubio...*, Veneția, 1685; Ph. d'Avril, *Voyage en divers etats d'Europe et Asie...*, Paris, 1692; *Histoire du Prince Racotzi*, Paris, 1707.

Cercetătorii istoriei cărții și tiparului vor fi, desigur, satisfăcuți având ocazia să studieze caracterele tipografice, filigranele, aranjamentul tehnoredacțional, legătura cărților, unele imprimare în vestite edituri și tipografii (Casa Elzevirilor – Olanda, Baltimore Moretus - Belgia, Pierre Marteau – Franța, Sebastian Gryphius – Elveția, Paulo Manutio – Veneția), în renumite centre tipografice ca Amsterdam, Basel, Buda, Frankfurt, Geneva, Hamburg, Koln, Leyda, Leipzig, Londra, Paris, Veneția, Viena sau în centrele tipografice de la București, Rm. Vâlcea, Sibiu, Iași.

Autografele și ex-libris-urile, aceste însemne de proprietate a căror vechime datează de cinci secole, înnobilează cartea prin conținutul și personalitatea autorului acesteia, introduce rafinamentul artistic în bibliotecile publice sau particulare și ajută la reconstituirea vechilor biblioteci. Biblioteca *Aman* posedă asemenea forme de proprietate (autografe, ex-libris-uri heraldic, figurativ, colofon, pecete, șampilă, etichetă), aparținând unor personalități istorice sau din domeniul cultural-artistic: *Ex libris Bibliothecae Scarlatianae*, aparținând domnitorului

moldovean Scarlat Calimachi, Ex libris G.Teleki Maria, *Ex libris Baronne de Floen Allercrona și Cabinet litteraire St. Aubin*, ex libris-ul ștampilă cu însemnele familiei craiovene Elefterie Cornetti sau ale lui F.A. Filipescu, Al. Odobescu, Demostene Russo, precum și foarte numeroasele autografe aparținând lui Al. Aman, I. Heliade Rădulescu, V. Gomoiu, N.P. Romanescu, Elena Farago, Cincinat Pavelescu, Caton Theodorian, Tudor Arghezi, Mircea Eliade, Ion Pillat, Al. Macedonski, E. Lovinescu, Emil Gârleanu, M. Sorbul, Perpessicius, N. Titulescu, M. Sadoveanu, I. Agârbiceanu, V.G. Paleolog, Eugen Constant etc.

A existat chiar intenția din partea scriitorului Caton Theodorian de a crea, în 1938, în cadrul Fundației *Aman*, o secție de manuscrise și autografe, el donând aproape 300 de volume, remarcabile prin valoarea lor intrinsecă, ca și prin autografele unor personalități ale vieții culturale românești.

În colecțiile bibliotecii se află și cărțile cu autografe aparținând lui I.C.Chițimia, Al. Dima, Iosif Constantin Drăgan, Eugen Jebeleanu, Emil Manu, Al. Mitru, Marin Preda, Petre Pandrea, Mihai Pelin, George Potra, Ilie Purcaru, Aug. Z.N. Pop, Barbu Theodorescu, Marin Sorescu, Dan Simonescu, Mircea Sântimbreanu, H.Zincă, Dan Zamfirescu etc.

Considerate în ansamblul lor, aceste valori bibliofile constituie un act de îndreptățită mândrie, ele înscriind biblioteca noastră în rândul așezămintelor deținătoare de bogate fonduri patrimoniale.

Achizițiile din ultimul deceniu au îmbogățit colecțiile bibliotecii cu lucrări de specialitate, enciclopedii și dicționare, care se află la dispoziția cititorilor noștri în sălile de lectură. Printre acestea se numără: Enciclopedia Britanica (40 volume), dicționarele AXIS (12 volume), enciclopedia Universalis (30 volume) Enciclopedia religiilor (16 volume), Enciclopedia artelor vizuale (10 volume).

Biblioteca Județeană *Alexandru și Aristia Aman*, după 1991 a funcționat potrivit strategiei culturale promovate de organele legiuitoare, în concordanță cu regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor publice, asumându-și principalele atribuții de completare, organizare, conservare și valorificare a colecțiilor, întocmirea instrumentelor proprii de informare, satisfacerea cerințelor de informare, lectură și studiu ale populației din municipiul Craiova și județul Dolj, efectuarea studiilor și cercetărilor în domeniul valorificării colecțiilor,

sociologiei lecturii și acționării pentru aplicarea în plan teoretic și practic a rezultatelor cercetărilor proprii.

Ca instituție culturală aflată în centrul interesului local și regional, biblioteca și-a continuat seria activităților specifice, îmbogățind paleta acestora cu oferte de interes pentru cititori și oameni de cultură.

Expozițiile de cărți și documente s-au bazat în general pe tematici de interes, prilejuite de evenimente culturale sau istorice, aniversări, comemorări, valorificarea tradițiilor culturale locale. Menționăm câteva dintre acestea: Istoria tiparului în Oltenia, Academicienii olteni, Scriitorii olteni - In memoriam, Donații și donatori, Valori bibliofile în colecțiile bibliotecii ș.a.

Permanent au avut loc lansări de cărți ale scriitorilor olteni sau din alte părți, organizate de bibliotecă în colaborare cu editurile sau scriitorii.

Câteva dintre activitățile culturale ample dedicate unor personalități locale care prin destinul lor au adăugat la tezaurul culturii naționale trăsături noi, specifice zonei în care și-au desfășurat activitatea, s-au permanentizat: Zilele *Marin Sorescu*, Zilele *Elena Farago*, concursul de creație literară *Traian Demetrescu*, *Mihai Viteazul – Restitutor Daciae* etc.

La acestea s-au adăugat și alte programe culturale în ediții succesive: Salonul de carte al editurilor craiovene, Scriitorii olteni la Biblioteca *Aman*, Salonul cărții pentru copii, Concursul de creație și interpretare *Pe aripile poeziei*, Zilele *Bibliotecii Aman*. Și alte acțiuni de anvergură au fost organizate de bibliotecă pentru omagierea personalităților: Eminescu, 150 de ani de la naștere; Centenar C.S. Nicolăescu Ploșor; Titu Maiorescu, 160 de ani de la naștere; Tudor Arghezi, 120 de ani de la naștere; 65 de ani de la nașterea scriitorului Marin Sorescu; Nicolae Titulescu, 60 de ani de la moartea diplomatului român; Constantin Brâncuși-125 ș.a.

În toate aceste situații au fost editate pliante de prezentare a expozițiilor de carte și a sesiunilor de comunicări.

Activitatea de cercetare s-a concretizat în câteva apariții editoriale: *Institutul de editură și arte grafice Samitca* de Nicolae A. Andrei, Gabriela Braun și Albert Zimble (1998) și catalogul selectiv pentru perioada 1834-1946 *Autografe și dedicații* în colecțiile Bibliotecii Județene *Alexandru și Aristia Aman* din Craiova, realizat de Gabriela Braun și Mariana Leferman (1998).

Un alt volum editat de bibliotecă în anul 1999, a fost *Dicționarul personalităților doljene. Restitutio*, coordonat de Mariana Leferman, Gabriela Braun și Adrian Năstase. Lucrarea este și astăzi un util instrument de lucru care oferă cititorilor interesați o serie de informații asupra unor *oameni de seamă* care s-au remarcat de-a lungul timpului și care, prin prezența lor creatoare au contribuit la progresul economic și spiritual din această zonă a țării. Pentru întocmirea lucrării a fost consultat un bogat material documentar: enciclopedii, dicționare, tratate de istorie și literatură, publicații periodice și s-a apelat la un număr mare de colaboratori, care ne-au pus la dispoziție documente și informații ce ne-au ajutat în elaborarea dicționarului.

Noi servicii au fost create pentru satisfacerea nevoilor unor categorii speciale de utilizatori. Astfel în anul 1991 a fost inaugurată *Galeria de artă*, un spațiu expozițional generos care de atunci găzduiește expozițiile de artă plastică ale tinerilor talentați din municipiul Craiova, iar la Secția audio-vizuală, melomanii au posibilitatea să se întâlnească cu personalități marcante ale vieții muzicale oltene: interpreți, dirijori, compozitori, în cadrul acțiunilor organizate în colaborare cu asociația *Clubul melomanilor* din Craiova, ale cărei obiective sunt: cultivarea gustului estetic pentru muzica de calitate, mediatizarea și punerea în valoare a compozitorilor autohtoni, clasici și contemporani, orientarea educațională a tinerilor, cercetarea tezaurului muzical regional și încurajarea tinerelor talente.

Informatizarea bibliotecii a început în anul 1997, odată cu achiziționarea primelor calculatoare. În momentul de față biblioteca are o rețea de 40 calculatoare fiind automatizate toate serviciile bibliotecii. S-au introdus în baza de date peste 110.000 titluri, colecțiile depozitului general și se lucrează la introducerea în baza de date informatizată a periodicelor și documentelor audio-vizuale. Prelucrarea integrală a documentelor de bibliotecă, precum și înscrierea cititorilor se realizează cu ajutorul echipamentelor electronice. Se are în vedere ca pagina Web a bibliotecii să prezinte și catalogul on line, permițând astfel utilizatorilor să acceseze de la distanță cataloagele bibliotecii.

În perioada 1998-2000 a fost consolidată clădirea principală a bibliotecii, *casa Aman*, construită în anul 1850, casa în care a locuit familia Lăceanu, și apoi familia Aman, Alexandru și Aristia. Clădirea cu două nivele plus spațiile de depozitare au fost supuse unui amplu

proces de consolidare. Astfel, 3 săli de lectură, secția de muzică, spațiul unde se organizează expozițiile de carte, depozitele colecțiilor de bază au fost complet refăcute, modernizate și dotate cu mobilier nou și aparatură performantă care creează o ambianță plăcută și condiții deosebite de lectură pentru cititori. Colecțiile bibliotecii: carte veche și carte curentă, periodicele, documentele audio-vizuale, peste 400.000 de volume au fost mutate și organizate de câteva ori în diferite spații pentru a putea fi servite la solicitarea publicului în sălile de lectură, în timpul desfășurării de consolidare. Întregul colectiv al bibliotecii a fost implicat în aceste activități de organizare și reorganizare, a colecțiilor bibliotecii. Consiliul Județean a asigurat fondurile necesare atât pentru realizarea investiției cât și pentru dotări, a sprijinit și susținut proiectele de dezvoltare și modernizare ale instituției. Activitățile culturale organizate de Biblioteca Județeană au fost mediatizate prin intermediul ziarelor și revistelor de cultură locale, studiourilor de radio și televiziunilor, iar biroul de informatizare a realizat permanent afișe, pliante și alte materiale publicitare.

Pagina Web a bibliotecii a prezentat în permanență programul activităților culturale organizate în bibliotecă: lansări de cărți, vernisaje, simpozioane, expoziții de carte s.a. S-a constatat că un număr tot mai mare de utilizatori vizitează pagina, de unde rezultă că acest mod rapid și modern de aflare a informațiilor, cu privire la activitatea bibliotecii, este tot mai solicitat.

Conexiunea la internet se folosește nu numai pentru prezentarea paginii Web, ci și pentru accesarea diferitelor informații puse la dispoziția utilizatorilor.

Pentru cunoașterea de către marele public a serviciilor pe care le oferă biblioteca s-au realizat două ghiduri: Ghidul Bibliotecii Județene *Alexandru și Aristia Aman* și Ghidul Casei Memoriale *Elena Farago* care se află în incinta bibliotecii. Prezentarea electronică pe CD a celor două ghiduri, precum și a unor tipuri de manifestări culturale din anul 2003, s-a lansat în cadrul Zilelor bibliotecii.

S-au scurs 95 de ani de când în orașul Craiova funcționează oficial biblioteca publică cu profil enciclopedic. Ea este percepută ca locul unde fiecare cetățean al orașului poate obține informațiile de care are nevoie, relativ repede, comod și fără costuri, folosind calculatorul ca mod de căutare a informațiilor.

Biblioteca Județeană *Alexandru și Aristia Aman* oferă azi peste 500.000 documente, colecții enciclopedice de cărți, publicații periodice și documente audio-vizuale, achiziționând anual în jurul a 15.000 documente de bibliotecă în funcție de dimensiunile și structura socio-profesională a populației.

Într-o viziune optimistă, dat fiind că nimic nu poate înlocui intimitatea și plăcerea actului lecturii, cartea fiind o necesitate vitală pentru omul înzestrat cu pasiunea cunoașterii adevărului și a noului, biblioteca va rămâne un spațiu privilegiat în viața omului modern.

NOTE

(1) Arhivele Statului inv.204/1908,f 234

(2) Biblioteca „Alexandru și Aristia Aman“, Coresp.Fundației Aman,Dosar 1909,f 76. Apud Tudor Nedelcea. *70 de trepte*, Craiova, 1978.

(3) *Ibidem*, 1910, f 9

(4) *Ibidem*, , p.101

(5) *Ibidem*, 1911, p.879

(6) *Ibidem*, 1911, f.176

(7) *Ibidem*, f 879

(8) *Ibidem*, 1912, f 1407

(9) *Ibidem*, 1911, f 887

eanu și C.D. Fortunescu.(Arh. St. Craiova, foi volante, nr.564-566).

(10) *Ibidem*, inv. nr. 25 / 1925, f. 7-9.

(11) *Ibidem*, inv. 25 / 1922, f. 31.

(12) *Ibidem*, f.9. Pentru răspunsul Primăriei, vezi inv. 25/ 1925, f.10.

(13) *Ibidem*, inv. 26 / 1928, f. 29-31.

(14) *Ibidem*, inv. 24 / 1922, f. 11, 12; inv. 25 / 1923, f. 2-3.

(15) *Arhivele Olteniei*, 4, nr. 18-19, mart.-iun. 1925, p. 219.

(16) Arh. St. Craiova, Primăria Craiova, serv. ad-tiv, inv. 32 / 1929, f. 20-21. Pentru achiziții carte, vezi și inv. 29/ 1933, f. 31-32; inv. 36/ 1934, f. 24; inv. 26 / 1926, f. 2; inv. 39/ 1937, f. 50; inv. 56/ 1940, f.1-3; inv. 58/ 1940, f.1-2.

(17) Idem, inv. 25 / 1935, f. 62.

(18) Idem, inv. 67 / 1938, f. 71-74.

(19) *Arhivele Olteniei*, 17, nr. 91-96, ian. apr. 1938, p. 130.

(20) Arh. St. Craiova, Primăria Craiova, serv. ad-tiv, inv. 30/ 1 940, f. 210-211.

(21) Arh. St. Craiova, Primăria Craiova, serv. ad-tiv, inv. 30/1940, f.54-56.

(22) *Ibidem*, f.53, 58, 63.

(23) *Ibidem*, f. 60.

(24) *Ibidem*, f. 60.

(25) Arh. St. Craiova, fond Ramuri, litera F(Farago).

(26) Idem, serv.economic (depunere), inv. 43 / 1949, f. 1-3.